

11 Rösträkning och fastställande av valresultatet

Innehåll

11.1	Rösträkning.....	1
11.2	Räkning av förhandsrösterna innan valförrättningen avslutats	2
11.3	Räkning av röstsedlarna och avskiljning av ogiltiga röstsedlar	4
11.4	Jäv vid rösträkningen	6
11.5	Valmansförenings ombuds rätt att närvara	6
11.6	Kandidaternas jämförelsetal och bestämmande av valresultatet	7
11.7	Inmatning av resultatet i det elektroniska systemet	8
11.8	Fastställande av resultatet	9
11.9	Meddelande om valresultat	9
11.10	Försegling av röstsedlarna och sammanställningen av kandidatlistorna	10

11.1 Rösträkning

När röstningen på valdagen förklarats avslutad ska valnämnden ta ut de röstsedlar som getts vid förhandsröstningen ur valkuverten, stämpla dem och lägga dem i valurnan utan att öppna dem. (VOK 2:47, 1).

Då rösträkningen inleds ska alla röstsedlar tas ut ur valurnan och både antalet röstsedlar och antalet röstande som antecknats i förteckningen över röstberättigade ska räknas.

Därefter avskiljer valnämnden de röstsedlar som är ogiltiga och räknar de avgivna rösterna. (VOK 2:47,3)

Valnämnden kan på förhand vid det sammanträde som hållits 18.11 efter klockan 16 ha beslutat att de röstsedlar som avgetts vid förhandsröstningen ska börja räknas redan innan valförrättningen på valdagen avslutas. (VOK 2:47,2)

Rösträkningen ska protokollföras.

11.2 Räkning av förhandsrösterna innan valförrättningen avslutats

När kan räkningen av förhandsrösterna tidigareläggas?

Räkningen av de röstsedlar som finns i valkuverten och som getts vid förhandsröstningen kan inledas på valdagen vid en tidpunkt som valnämnden bestämmer, om fler än 50 förhandsröster har getts och det på goda grunder kan antas att fler än 50 personer utövar sin rösträtt på valdagen. (VOK 2:47,2)

Beslut om tidigarelagd rösträkning

Beslutet om att tidigarelägga rösträkningen kan fattas vid valnämndens sammanträde 18.11 efter klockan 16, där nämnden behandlar förhandsröstningshandlingarna.

Vilken tid kan förhandsrösterna börja räknas?

Räkningen av de röstsedlar som getts vid förhandsröstningen kan inledas tidigast sex timmar innan röstningen avslutas (VOK 2:47, 2). Eftersom röstningen avslutas klockan 20.00, kan förhandsrösterna således börja räknas tidigast klockan 14.00 på valdagen.

Antalet inkomna förhandsröstningshandlingar ska beaktas när man uppskattar hur länge det tar att räkna förhandsrösterna. I många fall behöver en betydligt kortare tid än den

längsta tillåtna tiden reserveras för rösträkningen, vilket innebär att det endast sällan är nödvändigt att börja räkna förhandsrösterna redan kl. 14.00.

Oavsett vilken tid rösträkningen inleds ska valnämnden se till att inga uppgifter om räkningen förmedlas vidare före klockan 20.00. Information om hur rösterna har fördelats mellan kandidaterna får på inget sätt förmedlas från räkningen av förhandsrösterna till utomstående (via samtal, meddelanden, sociala medier osv.). Vi rekommenderar att personer som deltar i rösträkningen lämnar sina mobiltelefoner utanför det rum där rösterna räknas.

Räkning av förhandsröster

Innan röstsedlarna börjar räknas ska de stämplas. De ogiltiga röstsedlarna ska läggas åt sidan i en särskild grupp. De övriga röstsedlarna sorteras så att de röstsedlar som avser en viss kandidat utgör en egen grupp. Antalet röstsedlar i varje enskild grupp ska räknas. (VOK 2:47,2)

Räkningen av förhandsröster utförs i någon annan av valnämnden fastställd lokal än vallokalen. För räkningen av röstsedlarna från förhandsröstningen kan man utöver valnämndens medlemmar med fördel utse ersättarna i valnämnden. Vid behov kan också namngivna församlingsanställda förordnas till tekniska biträden till hjälp för valnämndsmedlemmarna och ersättarna.

När förhandsrösterna räknas bör minst tre medlemmar eller ersättare i valnämnden vara närvarande hela tiden. Det är också viktigt att komma ihåg att valnämnden ska vara närvarande i beslutför sammansättning på det egentliga röstningsstället ända tills röstningen avslutas (och om församlingen har delats in i röstningsområden ska en beslutför sektion av valnämnden vara närvarande på röstningsstället tills röstningen avslutas).

Beslut om förkastade röstsedlar och de förhandsröster som getts kandidaterna fattas slutligt vid den beslutförda valnämndens sammanträde, som hålls efter att den egentliga röstningen avslutats. Röstsedlarna från förhandsröstningen slås ihop med de röstsedlar som avgetts på den egentliga valdagen först efter att röstsedlarna från den egentliga valdagen har räknats. De röster som getts respektive kandidat på valdagen och de röster som avgetts vid förhandsröstningen räknas ihop. På så sätt får man fram det totala antalet röster på varje kandidat.

I protokollet specificeras inte hur många förhandsröster och valdagsröster kandidaterna har fått, utan endast det totala antalet röster för varje kandidat.

11.3 Räkning av röstsedlarna och avskiljning av ogiltiga röstsedlar

Valresultatet räknas särskilt för val av medlemmar av kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige från respektive församling och för val av medlemmar av församlingsrådet. (VOK 2:50)

Ogiltiga röstsedlar ska lämnas obeaktade och avskiljas till en särskild grupp och antalet ogiltiga röstsedlar ska räknas. De övriga röstsedlarna ska ordnas så att de röstsedlar som avser en viss kandidat utgör en egen grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp ska räknas.

Enligt 2 kap. 48 § i valordningen för kyrkan är en röstsedel ogiltig, om

1. som röstsedel har använts något annat än en röstsedel som färdigställts för valet i fråga
2. valkuvertet innehåller flera än en röstsedel som gäller samma val
3. röstsedeln är ostämplad
4. anteckningen på röstsedeln har gjorts så att det av den inte tydligt framgår vilken kandidat som avses

5. den röstandes namn eller ett särskilt kännetecken på denne har skrivits på röstsedeln eller någon annan obehörig anteckning har gjorts på den.

Som obehörig betraktas dock inte en sådan anteckning på röstsedeln som endast förtydligar på vilken kandidat den röstande har avsett att rösta. (VOK 2:48,2)

Nedan redogörs för högsta förvaltningsdomstolens avgöranden gällande röstsedels ogiltighet enligt vallagen (714/1998). Vallagens bestämmelser om röstsedlars ogiltighet motsvarar till väsentliga delar innehållsmässigt de ogiltighetsgrunder som anges i valordningen för kyrkan.

En röstsedel där numret på kandidaten hade antecknats på baksidan betraktades inte som ogiltig (HFD 1973 A II 34).

En röstsedel kunde inte betraktas som ogiltig på den grund att den röstande hade streckat över det nummer han eller hon först hade antecknat, om det av det andra numret som antecknats på röstsedeln framgick vilken kandidat som avsågs (HFD 1983 A II 1).

En röstsedel måste betraktas som ogiltig av den anledning att röstsedeln förutom kandidatnummer också innehöll anteckningen TJ (HFD 1983 A II 2).

I cirkeln på en röstsedel hade tydligt antecknats siffran 2, och framför siffran fanns två andra anteckningar. Dessa anteckningar kunde inte entydigt identifieras som bokstäver eller siffror, och det framgick inte klart och tydligt av röstsedeln vilken kandidat anteckningarna syftade på. Röstsedeln var således ogiltig. (HFD 18.2.1977 liggare 631, Dnr 5196/37/76)

En röstsedel på vilken numret på kandidaten fanns på baksidan betraktades inte som ogiltig, trots att numret fanns på samma sida som valnämndens stämpel (HFD 1.4.1977 liggare 1403, Dnr 548/30/77).

Röstsedlar på vilka numret 32 hade skrivits åtföljt av ett kolon och ett kort streck betraktades inte som ogiltiga (HFD 4.4.2001).

11.4 Jäv vid rösträkningen

Med jäv avses en situation där en opartisk behandling kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet. I mån av möjlighet ska risken för jäv beaktas redan vid valet av medlemmar till valnämnden och biträdande personal som ska delta i rösträkningen. En jävig person får inte delta i rösträkningen eller fastställandet av resultatet på något sätt och får inte heller vara närvarande vid sammanträdet.

I fråga om jäv för förtroendevalda såsom valnämndsmedlemmar och tjänsteinnehavare gäller enligt 7 kap. 5 § 2 mom. i kyrkolagen det som bestäms därom i förvaltningslagen (2003/434).

En medlem i valnämnden är jävig att delta i beslutsfattandet i ett ärende i valnämnden om grund för jäv enligt 28 § i förvaltningslagen föreligger. En sådan person kan enligt valbestämmelserna inte vara medlem i valnämnden. Om en valnämndsmedlem är grundande medlem i en valmansförening som ställt upp kandidater kan medlemmen inte delta i **beslutsfattandet till exempel om att förkasta röstsedlar, bestämma valresultatet** eller **fastställa valresultatet**.

11.5 Valmansförenings ombuds rätt att närvara

Ombudet för en valmansförening eller dennes ersättare har rätt att vara närvarande vid valnämndens sammanträde då röstsedlarna räknas och valresultatet bestäms. En anteckning om de närvarande ombuden eller deras ersättare ska göras i protokollet. (VOK 2:46) Det är bra att på förhand informera om ombudens och ersättarnas närvarorätt.

Ombuden eller deras ersättare får på inget sätt delta i själva rösträkningen eller någon annan behandling och sortering av röstsedlarna.

Om valnämnden har beslutat att räkningen av förhandsrösterna ska inledas redan innan valförrättningen avslutas, har ombuden eller deras ersättare dock inte rätt att närvara vid denna tidigarelagda räkning av förhandsrösterna.

11.6 Kandidaternas jämförelsetal och bestämmande av valresultatet

Kandidaternas jämförelsetal

När rösterna har räknats läggs kandidaterna på varje valmansförenings kandidatlista i den ordning som deras personliga röstetal utvisar. Därefter ges den första kandidaten listans hela röstetal som jämförelsetal, den andra kandidaten hälften, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare. Jämförelsetal ska räknas ut även för kandidater som inte har fått en enda personlig röst. (VOK 2:49,1).

Om en kandidat har förlorat sin valbarhet eller avlidit kommer de röster som getts honom eller henne den kandidatlista till godo för vilken han eller hon varit kandidat. (VOK 2:49,2).

Jämförelsetalen för kandidaterna fås från resultaträkningssystemet.

Bestämmande av valresultatet

Valresultatet räknas särskilt för val av medlemmar av kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige från respektive församling och för val av medlemmar av församlingrådet (VOK 2:50).

Valresultatet bestäms genom att namnen på kandidaterna på olika kandidatlistor skrivs i den ordning som deras jämförelsetal anger. För varje kandidat antecknas också jämförelsetalet. I varje enskilt val väljs så många kandidater från början av namnserien som det antal medlemmar som ska väljas till organet i fråga i respektive val.

Till ersättare för dem som valts från en kandidatlista i respektive val utses, i den proportion som kandidaternas jämförelsetal anger, de kandidater på kandidatlistan som inte blivit valda.

Lika röstetal

Om antalet röster eller jämförelsetalen är lika stora avgör lotten (KL 25:10,2). Om två eller flera kandidater på samma kandidatlista har fått lika många röster, låter valnämnden lotten avgöra kandidaternas inbördes ordning. Valnämnden ska vid behov också bestämma ordningen mellan eventuella kandidatlistor med samma jämförelsetal genom lottning.

11.7 Inmatning av resultatet i det elektroniska systemet

Det totala röstetalet för varje kandidat matas in i ett elektroniskt system, som räknar ut valresultatet.

Valresultatet kan skrivas ut ur systemet i sådan form att dokumentet kan fogas direkt till valnämndens protokoll som valresultat.

För att det riksomfattande valdeltagandet ska kunna offentliggöras för medierna redan på valkvällen måste församlingarna registrera först antalet röstande i räkningssystemet och därefter röstetalen för varje kandidat. Det är mycket viktigt att tillräckligt med resurser reserveras för rösträkningen, att rösterna räknas snabbt och att uppgifterna omedelbart förs in i systemet. Från räkningssystemet överförs uppgifter för publicering också till församlingsvalet.fi genast när registreringen inleds.

11.8 Fastställande av resultatet

Valnämnden ska fastställa valresultatet vid ett sammanträde som hålls senast den tredje dagen efter att församlingsvalet avslutats, dvs. på onsdagen efter valdagen 23.11 (VOK 2:52). Protokoll ska föras över sammanträdet.

Valnämnden kan, om den så vill, fatta beslut om fastställandet av valresultatet redan samma dag som valförrättningen har avslutats och rösterna har räknats. Detta kan man göra i synnerhet när rösträkningen eller fastställandet av valresultatet inte medför några särskilda tolkningsfrågor eller oklarheter som kräver ett nytt möte för fastställandet av resultatet till exempel nästa dag. När beslut om att fastställa resultatet fattas ska eventuellt jäv beaktas.

Valresultatet kan skrivas ut ur systemet i sådan form att dokumentet kan fogas direkt till valnämndens protokoll som fastställt valresultat.

Besväransvisning ska bifogas till det protokoll som fastställer valresultatet.

11.9 Meddelande om valresultat

Ett meddelande om att valprotokollet jämte besväransvisning finns framlagt på pastors-expeditionen under dess öppettider ska anslås på församlingens anslagstavla senast den åttonde dagen efter den dag då valförrättningen avslutades, dvs. 28.11, och finnas på anslagstavlan i 30 dagar. (VOK 2:52)

Valnämnden ska meddela valresultatet till kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet samt till var och en som valts till ordinarie medlem eller ersättare. (VOK 2:52,2).

11.10 Försegling av röstsedlarna och sammanställningen av kandidatlistorna

Valprotokollet och uträkningarna av valresultatet ska förvaras varaktigt i församlingens arkiv (VOK 2:53,1).

Alla röstsedlar och sammanställningen av kandidatlistorna i församlingsvalet ska särskilt för varje val läggas i ett hållbart omslag som ska förseglas med sigill eller sigilltejp och förvaras i arkivet tills följande församlingsval har förrättats. (VOK 2:53,2).

Om besvär har anförts över valet ska kyrkoherden på begäran av förvaltningsdomstolen sända röstsedlarna för det val som besvären avser till förvaltningsdomstolen i det förseglade omslaget. (VOK 2:53,3).